

Agnieszka Alińska

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
e-mail: aalin@sgh.waw.pl

CROWDFUNDING W FINANSOWANIU DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

CROWDFUNDING IN INVESTMENT ACTIVITIES OF LOCAL GOVERNMENT UNITS

DOI: 10.15611/pn.2017.485.01

JEL Classification: G2, H7, E22

Streszczenie: Rozwój rynku usług finansowych stwarza dodatkowe możliwości i szanse dla jednostek samorządu terytorialnego na pozyskanie środków pieniężnych poza tradycyjnym systemem finansowym. Nowe trendy i zachowania uczestników rynku sprawiają, że w ostatnich latach na świecie obserwujemy dynamiczny rozwój rynku alternatywnych finansów i wykorzystywanie tej formy finansowania zarówno przez podmioty sfery realnej, jak i te z sektora publicznego. Jest to stosunkowo nowy i słabo rozpowszechniony sposób pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania, z którym związane są określone korzyści i zagrożenia, a przede wszystkim ryzyka, które jak dotychczas pozostają albo niezidentyfikowane, albo zbadane w niepełnym zakresie. Dodatkowo w polskiej rzeczywistości prawnej istotnym elementem jest kwestia dostosowania regulacji prawnych do prowadzenia bardziej elastycznej gospodarki finansowej przez jednostki samorządu terytorialnego (JST). W opracowaniu analizie poddano wybrane aspekty i możliwości wykorzystania crowdfundingu jako źródła finansowania działalności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego w Polsce. Istotnym elementem prowadzonych w artykule rozważań jest wskazanie możliwości wykorzystania tego źródła finansowania przez polskie jednostki samorządu terytorialnego na podstawie doświadczeń międzynarodowych.

Słowa kluczowe: crowdfunding, jednostki samorządu terytorialnego, inwestycje.

Summary: The development of the financial services market creates additional opportunities and opportunities for local government units to raise cash outside the traditional financial system. New trends and behaviors of market participants make us see the dynamic development of the alternative finance market in recent years and the use of this form of financing by both real and public sectors. This is a relatively new and poorly distributed way of deriving external funding, with which certain benefits and risks are associated, and above all the risks that have so far been identified and investigated to date. In addition, in Polish legal reality, the issue of adapting legal regulations to conduct more flexible financial management by territorial self-government units (LAGs) is an important element. The study analyzed selected aspects and possibilities of using crowdfunding as a source of funding for investment activities of

local government units in Poland. An important element of the article discussed is to indicate the possibility of using this source of funding by Polish local government units on the basis of international experience.

Keywords: crowdfunding, local government units, investment.

1. Wstęp

Poszukiwanie optymalnych, efektywnych i atrakcyjnych źródeł finansowania działalności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego skłania do rozważenia możliwości wykorzystania nowoczesnych metod i form pozyskiwania kapitałów przez podmioty publiczne. W następstwie skutków kryzysu finansowego obserwujemy między innymi spadek zaufania do tradycyjnych instytucji finansowych, wzrost niepewności na rynku, a także zmianę skali i form wykorzystywanych instrumentów finansowych. Zmiany, jakie występują na rynku usług finansowych, mają przełożenie na zachowania i decyzje finansowe zarówno po stronie instytucji finansowych, jak i ich klientów – osób fizycznych (konsumentów), przedsiębiorstw oraz jednostek sektora publicznego. W Polsce potrzeby finansowe władz samorządowych obsługiwane są przede wszystkim przez banki, które mają bardzo dobre rozeznanie w potrzebach i możliwościach finansowych jednostek samorządu terytorialnego. Banki nie tylko finansują samorządy poprzez akcję kredytową, dokonują obsługi ich rachunków bieżących, ale także bardzo często występują w roli gwaranta czy nabywcy komunalnych papierów wartościowych. Bardzo dobra współpraca, znajomość specyfiki potrzeb lokalnych władz publicznych czy też obustronne korzyści sprawiają, że banki pozostaną sprawdzonym i wiarygodnym partnerem finansowym.

Jednak rozwój nowych, alternatywnych form i możliwości finansowania potrzeb klientów w zakresie działalności operacyjnej oraz inwestycyjnej opiera się na wykorzystaniu nowych rozwiązań technologicznych i cyfrowej formie komunikacji, co w znacznym stopniu zmienia strukturę instytucjonalno-organizacyjną obecnego systemu finansowego. Nowe rozwiązania technologiczne wykorzystywane są przede wszystkim przez start-upy działające w obszarze finansów (FinTech), które zyskują coraz większe znaczenie i udział w rynku usług finansowych. Powyższe przesłanki skłaniają do podjęcia decyzji o dokonaniu analizy z zakresu możliwości zastosowania crowdfundingu do finansowania działalności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego. Jest to wstępna analiza i opiera się na zaprezentowaniu specyfiki tej formy finansowania oraz wskazaniu na doświadczenia międzynarodowe w tej dziedzinie.

Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie istoty crowdfundingu oraz analiza możliwości wykorzystania tej formy finansowania przez jednostki samorządu terytorialnego (JST) w Polsce. Crowdfunding jest zaliczany do kategorii alternatywnych źródeł finansowania rynkowego, które wykorzystują aktualne trendy i tendencje zmian rynkowych w zakresie komunikacji i nowych rozwiązań technologicznych w dziedzinie finansów. Analiza specyfiki i zakresu wykorzystywania

cyfrowych rozwiązań w świadczeniu usług finansowych skłania do sformułowania hipotezy, że wykorzystanie crowdfundingu przez JST może przyczynić się do obniżenia kosztów pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania i poprawy efektywności ich wykorzystania. Oprócz korzyści ekonomicznych i finansowych wpływa on na wzmocnienie więzi społecznych i poprawę warunków życia mieszkańców poprzez realizację tych inwestycji samorządowych, które cieszą się zapotrzebowaniem i wysoką aprobatą ze strony społeczeństwa. Crowdfunding można postrzegać także jako przejaw rozwoju oraz wzmacniania roli i znaczenia społeczeństwa obywatelskiego. Jednocześnie jest to forma niestandardowych, ale skutecznych działań marketingowych służących rozwojowi JST.

2. Uwarunkowania i zakres wykorzystywania zewnętrznych źródeł finansowania w działalności inwestycyjnej JST

Aktywność jednostek samorządu terytorialnego nakierowana jest przede wszystkim na prowadzenie działalności bieżącej, która absorbuje ok. 80% wydatków samorządów. Pozostałe wydatki (majątkowe) przeznaczane są głównie na finansowanie podstawowej działalności inwestycyjnej w zakresie infrastruktury [Alińska, Dworakowska 2015]. Ze względu na coraz większy zakres obowiązków i kompetencji przekazywanych na poziom samorządowy, występujące dysproporcje rozwojowe oraz ograniczenia finansowe w zasobie posiadanych środków finansowych, władze samorządowe w pierwszej kolejności koncentrują się na realizacji zadań bieżących i wydatkowaniu środków finansowych na cele z tym związane. Z kolei działalność inwestycyjna jest realizowana w granicach możliwości finansowych – zarówno tych wynikających z posiadanych środków własnych, jak i możliwości ich pozyskiwania z zewnątrz. Podstawowym zewnętrznym źródłem finansowania działalności inwestycyjnej samorządów są kredyty i pożyczki bankowe oraz emisja obligacji komunalnych. W oparciu o przepisy Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowego sposobu klasyfikacji tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego katalog instrumentów finansowych zaliczanych do kategorii umów z tytułu kredytów i pożyczek został znacznie rozszerzony¹, co w praktyce oznaczało ograniczenie możliwości pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania działalności jednostek samorządu terytorialnego.

¹ Według Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowego sposobu klasyfikacji tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego, Dz.U. nr 298, poz. 1767, do kategorii umów o podobnym charakterze jak kredyty i pożyczki zalicza się także: umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym, które mają wpływ na poziom długu publicznego, papiery wartościowe, których zbywalność jest ograniczona, umowy sprzedaży, w których cena jest płatna w ratach, umowy leasingu zawarte z producentem lub finansującym, w których ryzyko i korzyści z tytułu własności są przeniesione na korzystającego z rzeczy, umowy nienazwane o terminie zapłaty dłuższym niż rok, związane z finansowaniem usług, dostaw, robót budowlanych, które wywołują skutki ekonomiczne podobne do umowy pożyczki lub kredytu.

Dodatkowo możliwości zadłużania się są regulowane ustawowo. Od początku 2014 roku obowiązuje indywidualny wskaźnik zadłużenia (IWZ) wyliczony dla każdej jednostki samorządu terytorialnego, co w znacznym stopniu przyczyniło się do poszukiwania nowych rozwiązań w zakresie zadłużania się jednostek samorządu terytorialnego. Uwarunkowania rynkowe i prawne przyczyniły się do wzrostu wykorzystywania niestandardowych instrumentów finansowych. W 290 JST Regionalna Izba Obrachunkowa zidentyfikowała zobowiązania finansowe, które wykazują ekonomiczne podobieństwo do kredytu/pożyczki, na łączną kwotę 1,4 mld zł (stan na 31.12.2016 r. [MF 2017]), co przyczyniło się do zniekształcenia faktycznego stanu zobowiązań w sektorze samorządowym. Na zagadnienia te zwrócono uwagę także w wynikach pokontrolnych NIK z 2016 roku [NIK 2016]. Oprócz wykorzystywania takich instrumentów jak: pożyczka czy emisja obligacji, władze samorządowe zwróciły uwagę na znaczenie i możliwości stosowania niestandardowych form zadłużania się. Były to przede wszystkim operacje finansowe, takie jak: subrogacja, leasing zwrotny, płatność ratalna, cesja wierzytelności itd. Wykorzystywanie takich typów operacji finansowych pozwoliło na „obejście” mechanizmów nadmiernego zadłużania się samorządów. Z analizy zebranych danych wynika, że kreatywność władz samorządowych była bardzo duża i coraz większą popularnością cieszyły się pożyczki uzyskiwane od niebankowych instytucji finansowych, tzw. parabanków. Tego typu działalność zidentyfikowano jako istotny obszar podwyższonego ryzyka funkcjonowania samorządów, co może mieć przełożenie na problemy z utrzymaniem płynności finansowej, a nawet stanowić istotne źródło ograniczenia w wypełnieniu podstawowych funkcji samorządów w środowisku lokalnym. Przykładem tego typu zjawiska są trudności finansowe gminy Rewal i konieczność zaangażowania się pod koniec 2016 roku Ministerstwa Finansów w udzielenie pożyczki w wysokości 102 mln zł.

W kwietniu 2017 roku przedstawiono projekt zmiany ustawy o finansach publicznych [Projekt 2017], którego celem jest zrationalizowanie możliwości zadłużania się samorządów, uelastycznienie ich gospodarki finansowej oraz wzmocnienie mechanizmów prawnych służących zachowaniu bezpieczeństwa ich funkcjonowania poprzez identyfikację możliwych do wykorzystania instrumentów finansowych. Regulacje prawne zaproponowane przez Ministerstwo Finansów stanowią między innymi odpowiedź na coraz szersze stosowanie niestandardowych form zadłużania się przez samorządy i wykorzystywanie różnorodnych usług do finansowania potrzeb samorządów. Zgodnie ze zgłoszonymi propozycjami zmian zapisów art. 243 ust. 1 limitem spłaty zobowiązań oprócz kredytów i pożyczek objęte będą także zobowiązania, które wywołują skutki ekonomiczne podobne do umowy pożyczki lub kredytu bez względu na to, czy jest to wydatek, czy zobowiązanie. Projektodawca oprócz zdefiniowanych już wcześniej (art. 72 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych) umów partnerstwa publiczno-prywatnego, emisji papierów wartościowych, sprzedaży ratalnej, leasingu zwrotnego, sprzedaży zwrotnej, forfaitingu oraz umów nienazwanych o terminie spłaty dłuższym niż 1 rok, związanych z fi-

nansowaniem usług, dostaw i robot budowlanych, wskazuje także na inne rodzaje zobowiązań finansowych, które będą zaliczane do ustawowego limitu zadłużenia, gdy ich wykorzystanie będzie wywoływało skutki podobne do umowy pożyczki lub kredytu. W wymienionych tytułach zwrotnych brak jest odniesienia do nowych, alternatywnych i niestandardowych rozwiązań FinTech stosowanych coraz częściej w wysoko rozwiniętych krajach, takich jak Wielka Brytania czy Szwajcaria. Są to przede wszystkim transakcje z wykorzystaniem platform społecznościowych i usług w postaci P2P czy crowdfundingu.

Na tle zarysowujących się tendencji warto poddać pod rozważę i analizę możliwość wykorzystywania przez jednostki samorządu terytorialnego jednej z wybranych, ale rozwijających się nadzwyczajnie szybko alternatywnych usług finansowych, jaką jest crowdfunding. Jest to neologizm wytworzony ze słów *crowd* (tłum) oraz *funding* (finansowanie) i oznacza społeczny charakter finansowania lub finansowanie społeczne (społecznościowe). Jest to sposób finansowania poprzez ogółu ludzi pozostających we wzajemnych stosunkach wynikających z warunków życia, podziału pracy i udziału w życiu kulturalnym [*Społeczeństwo*].

3. Istota i formy wykorzystania crowdfundingu jako źródła finansowania inwestycji

W odpowiedzi na kryzys finansowy i wzrost wymogów ostrożnościowych dla banków i innych regulowanych instytucji finansowych obserwujemy wzrost wykorzystania tzw. alternatywnych źródeł finansowania. Ponadto rozwiązania rynkowe, zmiany technologiczne oraz innowacje w zakresie wykorzystania różnorodnych form, rodzajów oraz zakresu usług finansowych wykorzystywanych przez podmioty gospodarcze oraz klientów indywidualnych wskazują na coraz większe zainteresowanie możliwościami, jakie stwarza ekonomia współdzielenia się (*sharing economy*). Opiera się ona między innymi na wykorzystaniu rozwiązań z sektora FinTech, czyli różnorodnych usług w zakresie finansowania z wykorzystaniem nowych rozwiązań technologicznych, najczęściej w oparciu o portal społecznościowy i/lub finansowy. Są to usługi pośrednictwa finansowego oferowane najczęściej w formie bezpośrednich transakcji finansowych w postaci P2P, crowdfundingu, obrotu wierzytelnościami, ale także krótkoterminowych pożyczek (*payday lending*) oraz finansowania inwestycyjnego.

Crowdfunding jest to rodzaj gromadzenia i alokacji kapitału przekazywanego na rzecz rozwoju określonego przedsięwzięcia w zamian za określone świadczenie zwrotne, który angażuje szerokie grono kapitałodawców, charakteryzuje się wykorzystaniem technologii teleinformatycznych oraz niższą barierą wejścia i lepszymi warunkami transakcyjnymi niż te ogólnodostępne na rynku [Król 2013, s. 71–84]. Jest to nowe rozwiązanie w zakresie świadczenia usług związanych z finansowaniem poprzez uczestnictwo internautów w finansowaniu projektów, które są w ich opinii korzystne, czy to ze względu na aspekt społeczny, finansowy, czy emocjonalny. Finansowanie społecznościowe polega nie tylko na pozyskiwaniu finansowania,

ale także na pozyskiwaniu informacji. Projektodawcy dosyć łatwo mogą pozyskiwać wiedzę na temat preferencji czy oczekiwań społecznych. W ten sposób dochodzi do interakcji pomiędzy finansującym a finansowanym, w efekcie czego tworzą się nowe inicjatywy i powstają nowe modele biznesowe, które odpowiadają na aktualne potrzeby rynku.

Idea włączenia crowdfundingu do źródeł finansowania działalności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego wynika przede wszystkim ze specyfiki tej formy pozyskiwania środków pieniężnych, a także korzyści ekonomicznych dla finansujących projekty. Wśród rodzajów crowdfundingu stosowanych powszechnie w finansowaniu przedsiębiorstw można w praktyce identyfikować modele, które w zależności od rodzaju inwestycji, sytuacji finansowo-ekonomicznej samorządu i postawy lokalnej społeczności można z sukcesem zaimplementować do podmiotów z sektora publicznego. W crowdfundingu nie ma istotnego znaczenia, jaki to jest projekt, nie jest rozważana definicja „dobrego pomysłu”. Każdy pomysł może przerodzić się w sukces, jeśli tylko pomysłodawca dobrze zaplanuje swój projekt, odpowiednio poinformuje potencjalnych fundatorów i przekona ich do swoich idei [Stainberg 2012, s. 98].

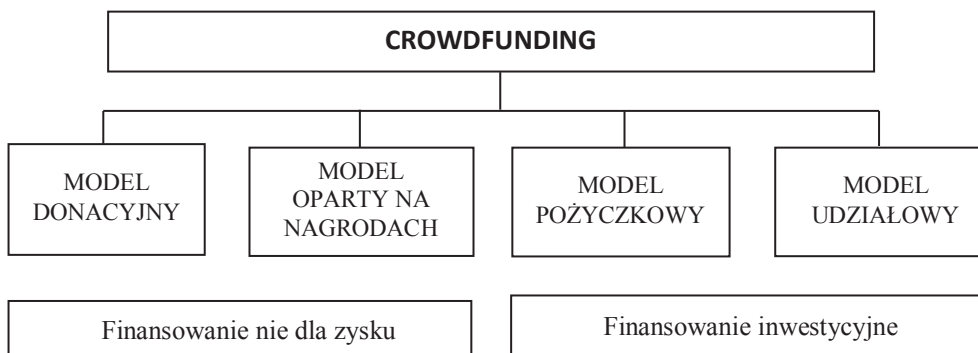
Finansowanie społecznościowe nie polega jedynie na zbieraniu funduszy, ale również na pozyskiwaniu informacji. Przedsiębiorcy mogą dosyć łatwo odbierać od konsumentów wiadomości dotyczące preferencji czy oczekiwań. W ten sposób dochodzi do interakcji między podmiotem gospodarczym a aktywnie działającym w internecie społeczeństwem, które poprzez stosunkowo niewielkie kwoty może angażować się w finansowanie. Tak powstają nowe modele biznesowe oparte na ekonomii współdzielenia się.

W praktyce wykształciły się cztery zasadnicze rodzaje crowdfundingu [Wilson, Testoni 2014]:

- Donacyjny – model oparty na fundatorach, darczyńcach, sponsorach, którzy identyfikują się z przedsięwzięciem. Osoby takie nie spodziewają się nadzwyczajnych zysków, korzyści czy rekompensat, lecz liczy się satysfakcja każdej ze stron.
- Model nagrody – oparty na uzyskiwaniu przez stronę finansującą nagród o charakterze niefinansowym, ma charakter bardziej symboliczny niż finansowy, np. uzyskanie pierwszego egzemplarza książki, której wydanie jest finansowane.
- Model pożyczkowy – oparty na modelu finansowania zwrotnego przez inwestorów (tłum) w postaci pożyczek. Strona finansująca otrzymuje okresowy stały dochód i oczekuje zwrotu pierwotnego kapitału inwestycyjnego.
- Model oparty na udziałach (model udziałowy), przewidujący zaangażowanie się inwestorów w postaci kapitału własnego. Finansujący otrzymują korzyści w postaci uzgodnionej wartości dochodów lub zysków kapitałowych.

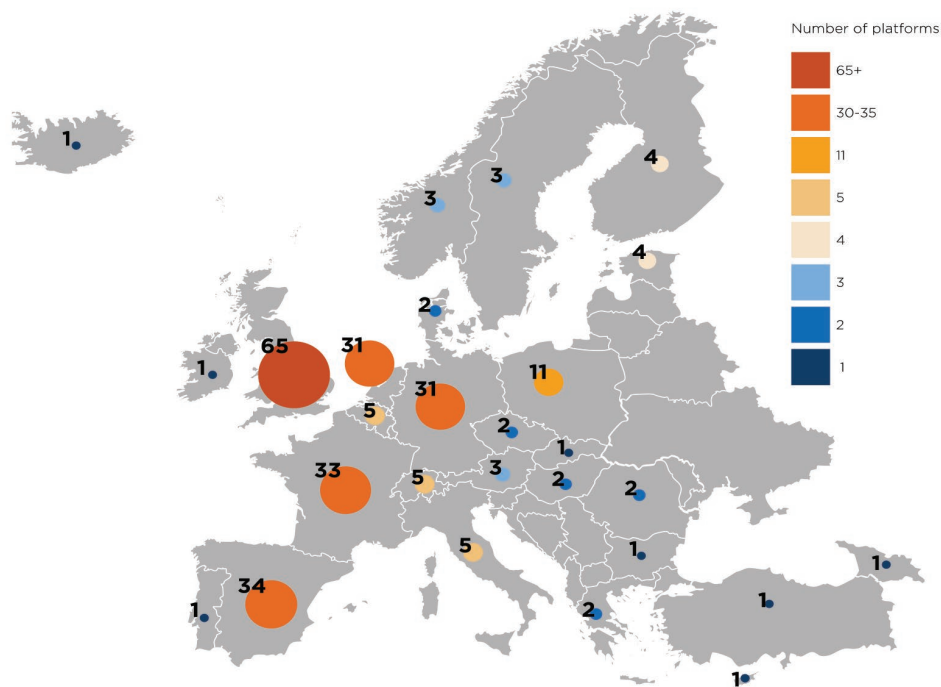
Skalę i zakres rozwoju alternatywnych finansów oraz nastawienie do wykorzystywania niestandardowych źródeł finansowania obrazuje między innymi liczba platform finansowych, za pomocą których strony umowy finansowej dokonują

transakcji finansowej. Liderem pod tym względem jest Wielka Brytania, Hiszpania i Holandia. Także Polska w tym rankingu zajmuje wysoką pozycję, co świadczy o dużym potencjale w tym zakresie.

Rys. 1. Rodzaje crowdfundingu

Źródło: [Kirby, Worner 2014, s. 21].

Rys. 2. Liczba platform finansowych w Europie

Źródło: [Moving Mainstream 2015].

Według niezweryfikowanych danych na rynku polskim funkcjonuje 18 platform crowdfundingowych, z czego 12 to portale, które działają w modelu donacyjnym. Portal, który uzyskał najwięcej kapitału na cele charytatywne – www.siepomaga.pl, zebrał ponad 56 mln PLN, zasilając przy tym 2853 przedsięwzięcia. A w 2016 roku odnotowano rekordową ilość zebranych w ten sposób środków finansowych [Kordela 2016].

Rosnąca popularność crowdfundingu to nie tylko stworzenie dodatkowego źródła finansowania, ale także nowa możliwości zaangażowania społeczeństw w realizację nowych przedsięwzięć, stworzenie finansowania dla liczniejszych grup ludności (zwłaszcza społeczeństwa lokalnego), co przyczynia się do rozwoju tzw. społeczeństwa obywatelskiego. Jest to forma finansowania, które opiera się nie tylko na aspektach finansowych, lecz także na emocjach i poczuciu bliskości, jedności panującej w grupie, która poprzez wspólne finansowanie tworzy pewną jednorodną zbiorowość. Często formuła finansowania poprzez crowdfunding wywodzi się z prospołecznych inicjatyw, a sam udział w realizacji tego typu projektów jest dla osób finansujących wystarczającą satysfakcją. Daje im radość z samego uczestnictwa w innowacyjnym projekcie. Dlatego warto rozważyć możliwość jego zastosowania w działalności JST.

4. Możliwości zastosowania crowdfundingu w działalności jednostek samorządu terytorialnego

Samorządy nie mają doświadczenia, wiedzy, a czasami i przekonania, jak skutecznie, bezpiecznie i efektywnie wykorzystywać alternatywne źródła finansowania prowadzonej działalności, zwłaszcza tej inwestycyjnej. Ponadto istnieje wiele barier i ograniczeń, które uniemożliwiałyby obecnie wdrożenie tej formy finansowania w szerszym zakresie. Możemy tu wskazywać przede wszystkim na:

- Ograniczenia prawno-regulacyjne, w tym przede wszystkim uwzględnienie lub też nie tej formy finansowania w proponowanych zmianach ustawy o finansach publicznych i modyfikacji indywidualnego wskaźnika zadłużenia. Crowdfunding w Polsce nie jest w żadnym zakresie uregulowanych odrębną, specjalną regulacją poświęconą tej działalności. Stąd wykorzystywanie tej formy finansowania może odbywać przede wszystkim w oparciu o Kodeks cywilny lub o przepisy regulujące wybrany obszar, aspekt prawny – np. poprzez przepisy ustawy o ofercie publicznej [Wardyński 2016]. W marcu 2014 r. weszła w życie znowelizowana ustawa o zbiórkach społecznych (Dz.U. 2014, poz. 498), co w znacznym stopniu może zostać wykorzystane do rozwoju crowdfundingu w Polsce, także wśród JST.
- Brak doświadczenia, a czasami nawet sceptyczne podejście do możliwości realizacji projektów crowdfundingowych przez władze samorządowe. Zgodnie z ideą i koncepcją crowdfundingu realizowane są tylko te projekty, które mają

charakter innowacyjny, nowatorski, niestandardowy, wyróżniający się itp. Projekty, które nie będą odzwierciedlały zaangażowania pomysłodawców, nie uzyskają finansowania.

- Brak uregulowań w zakresie obciążeń podatkowych, co może wzbudzać obawy przed zaangażowaniem się władz samorządowych w takie przedsięwzięcia, zwłaszcza że ta forma finansowania projektów pozostaje jeszcze poza zainteresowaniem władz fiskalnych w Polsce. Dotychczasowe doświadczenia JST we wdrażaniu przedsięwzięć publiczno-prywatnych w Polsce wskazują, że tego typu rozwiązania nie należą do szczególnie pożądaných i chętnie implementowanych głównie ze względu na rozliczenia finansowo-podatkowe wśród uczestników projektu.

- Brak znanych w Polsce platform dedykowanych tylko podmiotom publicznym. Finansowanie przez crowdfunding wykorzystywane jest także w Polsce w coraz większym zakresie. Trudno wymieniać liczne przykłady przedsięwzięć komercyjnych. Jednak warto zasygnalizować sukcesy w tych dziedzinach działalności, za które odpowiedzialne są władze samorządowe lub instytucje publiczne, np. kultura. Przykładem wykorzystania crowdfundingu jest utworzenie platformy, która dedykowana jest projektom kulturalnym – www.wspieramkulture.pl. Platforma mimo niekomercyjnego sposobu funkcjonowania wydaje się bardzo dobrze spełniać swoją rolę i uzupełniać środki finansowe na projekty o charakterze kulturalnym, wspierające sztukę i wszelkiego rodzaju wydarzenia artystyczne.

Ocena możliwości, korzyści i zagrożeń wykorzystania crowdfundingu w finansowaniu działalności inwestycyjnej JST pozwala stwierdzić, że zastosowanie tej formy dokapitalizowania inwestycji prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego wiązać się może z korzyściami. Wskazać tu należy na następujące aspekty:

- Rozwój infrastruktury, poprzez wykorzystane dodatkowych źródeł finansowania.
- Tańsze i łatwiej pozyskiwane źródło finansowania dla JST. Te projekty, które cieszą się aprobatą społeczną, zainteresowaniem i przynoszą korzyści ekonomiczne i społeczne, mogą zostać w łatwy i szybki sposób zrealizowane.
- Możliwości wzrostu dochodów dla mieszkańców w sytuacji, gdy ich zaangażowanie w finansowanie crowdfundingowe będzie w formule pożyczkowej czy inwestycyjnej. Korzyści finansowe z lokalnego finansowania i funkcjonowanie według zasady: lokalny pieniądz na rzecz lokalnego rozwoju może przyczynić się do wykorzystania lokalnych oszczędności na rzecz lokalnego rozwoju, czyli własnego otoczenia.
- Rozwój lokalnego patriotyzmu – promocja lokalnych przedsięwzięć i ich finansowanie przez społeczeństwo – zwłaszcza w początkowej fazie realizacji, a następnie włączenie szerszej grupy inwestorów.
- Mniejsze ryzyko dla inwestorów, ze względu na formę finansowania tzw. grupowego.

- Aspekt marketingowy i wizerunkowy dla jednostek samorządu terytorialnego w postaci szerszego informowania o działaniach podejmowanych przez władze lokalne.

Zaprezentowanie wzorców i przedstawienie doświadczeń międzynarodowych, a przede wszystkim stworzenie ram prawnych i nadzoru nad rynkiem alternatywnych finansów stanowić może podstawę do uzyskiwania wymiernych efektów finansowych dla wszystkich uczestników rynku usług finansowych. Pamiętać jednak należy, aby regulacje stwarzały podstawę do prowadzenia działalności, a nie kształtowania szczegółowych rozwiązań. Te kwestie powinny zostać pozostawione rozwiązaniom rynkowym, które charakteryzują się wyższą efektywnością.

5. Zakończenie

Rozwój alternatywnych finansów w postaci wykorzystania rozwiązań FinTech stwarza ogromne szanse i możliwości rozwoju społecznego, finansowego i gospodarczego. Jest to rozwiązanie stosunkowo nowe i słabo zbadane, a informacje uzyskiwane są z doświadczeń, obserwacji zachowań podmiotów sfery realnej i społeczeństwa. Przedsiębiorcy oraz konsumenci w wielu krajach (zwłaszcza w USA, Wielkiej Brytanii, Niemczech czy Szwajcarii) dostarczają wzorców finansowania, które z powodzeniem mogą być wykorzystane przez jednostki samorządu terytorialnego i inne podmioty sektora publicznego w Polsce.

Coraz powszechniejszy dostęp do internetu i wzrost popularności wykorzystania crowdfundingu jako formy dokonywania transakcji finansowych przyczynia się do ograniczenia kosztów transakcyjnych, wzrostu dostępności usług finansowych, rozwoju nowych inwestycji i wzrostu konkurencyjności. Są to przesłanki, które powinny skłonić do zastanowienia się nad wykorzystaniem tej formy finansowania także przez podmioty sektora publicznego w Polsce.

Doświadczenia międzynarodowe wskazują, że z dużym sukcesem tworzone są i rozwijają się platformy finansowe dedykowane dla podmiotów sektora publicznego. Świadczą one usługi w zakresie crowdfundingu i kojarzą partnerów, którzy są zainteresowani w zawieraniu transakcji pomiędzy podmiotami sektora publicznego a inwestorami. Szwajcarska platforma *Loanboox* jest bardzo dobrym przykładem tego typu rozwiązań i wskazania na dalszy możliwy kierunek rozwoju w tym zakresie. Przy obecnym poziomie rozwoju sieci internetowych i korzystaniu z rozwiązań cyfrowych oraz przeróżnych form komunikacji społecznej znalezienie swojej grupy docelowej jest znacznie prostsze, niż było to w poprzednich latach. Projekty zbiorowe stanowiąc mogą zarówno element integrujący społeczeństwo, jak i formę tańszego, bardziej efektywnego finansowania. Wykorzystywanie tej formy finansowania działalności jednostek samorządu terytorialnego może przynieść wymierne efekty. Jednak rozwiązanie takie ze względu na swój nowatorski charakter i brak sprawdzonych rozwiązań instytucjonalno-prawnych wiązać się może z ryzykiem

i zagrożeniami, które na tym etapie są trudne do jednoznacznego identyfikowania. Dlatego z dużą rozważą i oceną ryzyka należy analizować możliwość wykorzystywania niestandardowych źródeł finansowania w działalności jednostek samorządu terytorialnego, w tym także tych związanych z crowdfundingiem.

Literatura

- Alińska A., Dworakowska M., 2015, *Finanse jednostek samorządu terytorialnego*, [w:] *Współczesne finanse publiczne*, red. A. Alińska, B. Woźniak, Difin, Warszawa.
- Kirby E., Worner S., 2014, *Crowd-funding: An Infant Industry Growing Fast*, Staff Working Paper of the IOSCO Research Department.
- Kordela D., 2016, *Crowdfunding w Polsce koncepcja finansowania*, http://www.dbc.wroc.pl/Content/33380/Kordela_Crowdfunding_w_Polsce_koncepcja_finansowania_2016.pdf.
- Król K., 2013, *Finansowanie społecznościowe jako źródło finansowania przedsięwzięć w Polsce*, Crowdfunding.pl, Warszawa.
- MF, 2017, *Ocena skutków regulacji projektu ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych*, UD 229, Ministerstwo Finansów, Warszawa.
- Moving Mainstream*, 2015, University of Cambridge and EY.
- NIK, 2016, *Wpływ operacji finansowych stosowanych przez wybrane jednostki samorządu terytorialnego na ich sytuację finansową*, Informacja o wynikach kontroli, NIK, Warszawa.
- Projekt zmiany ustawy o finansach publicznych z dnia 11 kwietnia 2017 r., Dz.U. 2016, poz. 1870 z późn. zm.
- Raport o crowdfundingu*, <http://www.wardynski.com.pl/wp-content/uploads/2016/11/raport-o-crowdfunding.pdf>
- Spoleczeństwo* [w:] *Słownik języka polskiego*, <http://sjp.pwn.pl/sjp/spoleczenstwo;2523094.html> (10.11.2016).
- Stainberg S., 2012, *The Crowdfunding Bible*, READ.ME.
- Wardyński, *Raport o crowdfundingu*, <http://www.wardynski.com.pl/wp-content/uploads/2016/11/raport-o-crowdfunding.pdf>.
- Wilson K.E., Testoni I., 2014, *The crowdfunding phenomenon*, Brugel, <file:///Users/Aga/Documents/CROWDFUNDING/The%20crowdfunding%20phenomenon%20%7C%20Bruegel.webarchive>.